

Varuh človekovih pravic
Dunajska cesta 56
1000 Ljubljana

DRUŠTVO SREBRNA NIT - ZDRUŽENJE ZA DOSTOJNO STAROST

Gospa
mag. Irena Žagar, predsednica

srebrna.nit@gmail.com

Številka: 9.1-14/2024-3-STU

Datum: 06. 11. 2024

Spoštovani,

Varuh človekovih pravic Republike Slovenije (Varuh) je prejel vaše javno pismo, naslovljeno še na Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti (MDDSZ) in Predsednika Vlade Republike Slovenije, v katerem ste pozvali k spremembi Zakona o pokojninskem in invalidskem zavarovanju (ZPIZ-2) na način, da bi Zavod o pokojninskem in invalidskem zavarovanju Slovenije (ZPIZ) o pravici do zagotovljene vdovske pokojnine odločil po uradni dolžnosti. V pismu ste navedli podatek, da naj približno 1000 upokojenih, ki bi imeli pravico do zagotovljene vdovske pokojnine, te pravice do sedaj še ne bi uveljavljalo.

Predpostavljate, da upravičenci pravice niso uveljavili zato, ker zanje ne vedo. Varuh deli vašo zaskrbljenost, saj smo se v preteklosti na področju pokojninskega in invalidskega zavarovanja že srečevali s posameznimi primeri pobudnikov, ki so ob raznih spremembah zakonodaje zamudili rok za uveljavljanje novih in/ali spremenjenih pravic ter posledično ostali brez njih. Tudi Varuh že vrsto let opozarja na revščino, posebej med starejšimi, česar odgovorni ne naslavljajo ustrezno. Nesprejemljivo je, da v bogati državi, kot je Slovenija, toliko ljudi živi pod pragom revščine. Varuh erozijo socialne države zaznava že vseh, skoraj 30 let delovanja institucije, kljub temu pa se potrebni ukrepi, da bi se stiske ljudi omilile, prevečkrat sprejemajo parcialno, vse več bremena pa prevzemate društva in druge humanitarne organizacije, kar ni sprejemljivo. Država mora poskrbeti za vse svoje prebivalce, posebej za najbolj ranljive.

Obveščamo vas, da je v zvezi z obravnavo vašega pisma Varuh na MDDSZ že posredoval dopis, v katerem je poudaril, da omejitev pridobitve pravice do zagotovljene vdovske pokojnine zgolj na letošnje leto, tudi po oceni Varuha ni ustrezna. Prav tako ni razumnega razloga, da se ta pravica upravičencem prizna šele od prvega dne naslednjega meseca po vložitvi zahteve in ne že od uveljavitve ZPIZ-2N dalje, sploh če predpostavljamo, da upravičenci pravice prej niso uveljavili zato, ker z njo niso bili seznanjeni.

V pismu, poslanem na MDDSZ, smo izrazili upanje, da v zvezi s tem že potekajo aktivnosti v smeri reševanja nastale situacije. Če ZPIZ razpolaga s podatki, kateri ti upravičenci so, oziroma, če je to iz evidenc mogoče ugotoviti, potem Varuh podpira

pobudo, da velja razmisliti, **da bi ZPIZ o pravici odločil po uradni dolžnosti**. Če pa potencialnih upravičencev ni mogoče identificirati, je **Varuh pozval vse pristojne, tudi MDDSZ, k vzpostavitvi aktivnosti za obveščanje morebitnih prejemnikov te pravice, z jasno predstavo, kako jih doseči**. Hkrati je Varuh predlagal, naj MDDSZ pristopi k spremembi ZPIZ-2 na način, da bi se dostop do pravice podaljšal (in s tem zagotovilo dovolj časa, da informacije dosežejo res vse tiste, ki bi bili do nje upravičeni), hkrati pa, da bi pravica upravičencem pripadla že od uveljavitve ZPIZ-2N dalje.

Po prejemu odgovora MDDSZ vas bomo z njegovo vsebino in morebitnim nadaljnjim posredovanjem Varuha pisno seznanili.

Lep pozdrav,

Pripravila:
Neva Šturm
svetovalka Varuha I

dr. Dijana Možina Zupanc
namestnica varuha človekovih pravic